

AKADEMİSYENLERİN ÜNİVERSİTEYE KARŞI GÖREVLERİ VE MESAI SAATLERİ HAKKINDA MEVZUAT VE İÇTİHAT BAKIMINDAN BİR DEĞERLENDİRME

EVALUATION IN TERMS OF LEGISLATION AND JUDICIAL LAW ON THE DUTIES
OF ACADEMICS TO THE UNIVERSITY AND WORKING HOURS

Ensar IŞIK¹

Öz

Üniversitelerin eğitim- öğretim ve bilimsel araştırmalarla ilgili sorunları olduğu gibi hukuki ve idari sorunları da vardır. Devlet ve vakıf üniversitelerinin sunduğu hizmet kamu hizmeti ve akademisyenler de kamu görevlisi sayılmaktadır. Bu durum bazen akademisyenlerin diğer kamu görevlileri gibi değerlendirilmesine neden olmaktadır. Ancak bilimsel gereklilikler ve akademik özgürlük gereği, akademisyenler diğer kamu görevlileri gibi değerlendirilemez. Yaşanan bu sorunların önüne geçilebilmesi için mevzuatın ve uygulamanın bilimsel gereklilikler ve akademik özgürlük açısından değiştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, akademisyen, görev, mesai saati.

Abstract

Universities have problems related to education and scientific research, as well as legal and administrative problems. The services provided by state and foundation universities are considered public services and academicians are considered public officials. This situation sometimes causes academics to be evaluated like other public officials. However, due to scientific necessities and academic freedom, academics cannot be evaluated like other public officials. In order to prevent the problems experienced, legislation and practice need to be changed in terms of scientific necessity and academic freedom.

Keywords: University, academician, duties; working hours.

¹ Öğr. Gör. Bursa Teknik Üniversitesi, Rektörlük Ortak Dersler Bölümü, ensarisik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1464-1410

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi: 17.09.2023 – Kabul Tarihi: 01.03.2024

DOI:10.17755/esosder.1361760

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2024;23(90): 579-598

Bu çalışma Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli bir makaledir.

This work is an open access article under [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0).

1. Giriş

Üniversiteler ve akademisyenlerin birçok sorunu var. Bunlar içinde daha çok eğitim-öğretim ve bilimsel araştırmalarla ilgili sorunlar, özellikle eğitim alanındaki çalışmalarla sık sık kamuoyu gündemine geliyor. Ancak diğer sorunlarla akademisyenler kendileri baş başa kalıyor. Kamuoyunun gündemine gelmeyen ancak, akademisyenlerin kendi kendilerine çözmesi gereken birçok hukuki sorun var. Üniversitelerin hukuki yapılarından, akademisyenlerin hak ve görevlerine kadar hukuki düzenlemelerde ortaya çıkan bu sorunlar birkaç değerlendirme dışında akademisyenler tarafından da nadiren ele alınıyor.

Hukukçu akademisyenler, kendi alanları dışında akademinin hukuki sorunlarını ele almıyor ya da bu konuda çalışmıyor. Bu biraz da akademinin kendi sorunlarını kendi içinde çözmeye çalışmasından kaynaklı. Oysaki üniversiteler ve akademisyenlerin hukuki durumlarının, hukukçular tarafından ele alınıp sorunlara ilk elden ve bilimsel çözüm üretilmesi, yasa koyucuya veya düzenleyicilere önemli faydalar sağlayacaktır.

Akademisyenler, üniversitelerin ve bilimsel araştırmaların en önemli failidir. Üniversitelerde bilimsel araştırmalar ve eğitim- öğretim akademisyenler eliyle yürütülmektedir. Üniversitelerin yapısı, eğitim- öğretim ve bilimsel araştırmaların hukuki zemini, başta anayasa olmak üzere kanunlarda ve yönetmelik gibi düzenlemelerde kural altına alınmıştır. Bu kuralların uygulanması kimi zaman akademisyenler arasında tartışmalara sebep olmaktadır. Bu çalışmada mevzuatta akademisyenlerin üniversitelere karşı görevleri ve mesai saatine tabi olup olmayacakları yargı içtihatlarındaki görüşler ışığında kısa bir değerlendirme şeklinde ele alınmıştır.

2. Yöntem

Bu çalışmada, akademisyenlerin üniversiteye karşı görevleri ve mesai saatleri ile ilgili hukuki sorun; kamuoyuna yansıyan bilgiler, elde edilen resmi yazılar ve memurların mesai saatlerine ilişkin valiliklerce yapılan işlemlerle birlikte somut olaylar olarak ele alınmıştır.

Somut sorunun çözümü için, soyut normlar hiyerarşisi ilkeleri dikkate alınarak öncelikle; Anayasa ve bilim özgürlüğü ile akademik özgürlük gibi temel ilkeler, Yükseköğretim Kanunu ve Devlet Memurları Kanunu gibi temel hukuki düzenlemeler, bağlantılı diğer kanuni düzenlemeler ve alt düzenlemeler esas alınmıştır. Ayrıca, uygulamaya önemli şekilde yön veren içtihatlarındaki yargı görüşlerine başvurulmuştur. Başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere, özellikle Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Yargıtay kararlarında, somut sorunu çözen görüşler, hukuki düzenlemelerle birlikte değerlendirilmiştir.

Somut sorun ele alınırken, soyut düzenlemeler ve içtihatlar yanında akademisyenlik ile bilim özgürlüğü ve akademik özgürlük konularındaki doktrin görüşleriyle birlikte soruna çözüm önerilmiştir.

3. Üniversitelerin Kamu Hizmeti Sunması ve Akademisyenlerin Kamu Personeli Oluşu

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (Anayasa, 1982) 130'uncu maddesi “Yükseköğretim kurumları” başlığını taşımaktadır. Bu hükümde yükseköğretim kurumları adıyla üniversite ve yüksek teknoloji enstitüsü tanımlanmıştır. Maddenin 1'inci fıkrasında üniversitelerin amacı ve görevi şöyle belirtilmiştir: “*Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim- öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.*” (Anayasa, 1982)

Bu düzenlemeye göre üniversiteler “bilimsel özerklik” [akademik özgürlük] koruması altında anayasal temel görevleri; ülkeye ve insanlığa hizmet etmek için, eğitim- öğretim, bilimsel araştırma ve yayım ile danışmanlık yapmaktır. Bu anayasal görevler, aynı zamanda devletin sunmakla yükümlü olduğu kamu hizmetidir (Derbil, 1950).

Anayasa'nın 128'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre “...kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” denilmektedir. Akademisyenler ise, özel personel kanununa tabi olduklarından, diğer kamu görevlileri olarak sayılmaktadır (Polat, 2022). Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararlarında akademisyenlerin özel kanuna tabi kamu görevlileri olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda üniversitede çalışan tüm akademisyenler kamu personeli/ kamu görevlisi sayılmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesi, vakıf üniversitesinde görev yapan akademisyenin sözleşmesinin feshedilmesi üzerine idare mahkemesinde açtığı davada, davanın görev yönünden reddedilmesine ilişkin olarak verdiği kararında; “...Üniversitenin, sürekli ve düzenli nitelikteki kamu hizmetinde çalıştırdığı davacının; statüsü, göreve alınması, hak ve yetkileri gözetildiğinde, İdare Hukuku kapsamında bir kamu personeli olduğu açıktır.” (Uyuşmazlık Mahkemesi, 2020) demiştir. Mahkeme bu görüşle, vakıf üniversitelerinin kamu hizmeti sunduğunu ve vakıf üniversitesi akademisyenlerinin de kamu personeli sayıldığını belirtmiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ise aynı anda hem vakıf üniversitesinde görev yapan hem de devlet üniversitesinde lisansüstü eğitim alan bir akademisyenin katkı payı ödemesine ilişkin iptal davasında; “...vakıflarca kurulan yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanlarının niteliklerinin Devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının nitelikleri ile aynı olduğu...gerek devlet, gerekse vakıf yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademik personelin, akademik ve mesleki yönden aynı...düzenlemelere tabi olduğu...vakıf üniversitelerinde görev yapan akademik personel ile devlet üniversitelerinde görev yapan akademik personelin hukuki durumu arasında akademik konular ve mesleki yönden yetiştirilmeleri açısından bir fark bulunmamakta...” (Danıştay, 2013a, 2013b) diyerek, devlet- vakıf üniversitesi ayrımı yapılmadığını, ayrıca “akademik personel” ifadesini kullanarak, tüm üniversitelerdeki akademisyenlerin Anayasa ve Kanun'daki aynı düzenlemelere tabi olduğunu belirtmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da vakıf üniversitesinde görev yapan akademisyenin, zorunlu kamu hizmeti nedeniyle üniversitedeki görevini sonlandırmasına ilişkin kararında Uyuşmazlık Mahkemesine atıf yaparak; “Kamu tüzel kişiliğine sahip vakıf üniversitelerinde kamu hizmeti gören akademik personel aynı zamanda kamu görevlisidir.” (Yargıtay, 2021) demiş ve Mahkemeye aynı görüşü benimsemiştir. Böylece adli yargıda da akademisyenlerin kamu personeli olduğu yönünde önemli bir içtihat oluşmuştur.

4. Yükseköğretim Kanuna Göre Akademisyenler

Anayasanın 130'uncu maddesinde, akademisyenler “*öğretim üyeleri ve yardımcıları*” ve “*öğretim elemanları*” olarak adlandırılmış, maddenin 9'uncu fıkrasında; “...*öğretim elemanlarının görevleri ...kamu kuruluşları ve diğer kurumlar ile ilişkileri ...uyacakları koşullar ...kanunla düzenlenir.*” (Anayasa, 1982) demiş ancak, akademisyenler için ayrıntılı bir görev tanımı yapılmamıştır. Anayasadaki bu atıf nedeniyle, akademisyenlerin görevinin Yükseköğretim Kanununda (Kanun) düzenlendiğini görmekteyiz. Kanunda ise akademisyenler; öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri şeklinde ayrı ayrı tanımlanmıştır.

Kanunun “Tanımlar” başlığıyla düzenlenmiş 3’üncü maddesinin m bendinde öğretim üyeleri tanımlanmış ise de görevleri belirtilmemiştir. Bu hükümde;

“Öğretim Üyeleri: Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve doktor öğretim üyeleridir.

(1) Profesör: En yüksek düzeydeki akademik unvana sahip kişidir.

(2) Doçent: Üniversitelerarası Kurul tarafından verilen doçentlik akademik unvanına sahip kişidir.

(3) Doktor Öğretim Üyesi: Doktora çalışmalarını başarı ile tamamlamış, tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık unvanını veya Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen belli sanat dallarının birinde yeterlik kazanmış olan akademik unvana sahip kişidir.” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilmiştir.

Kanunun “Öğretim üyelerinin görevleri” başlıklı 22’nci maddesinde görev tanımı yapılarak şöyle denilmiştir:

a. Yükseköğretim kurumlarında ve bu kanundaki amaç ve ilkelere uygun biçimde önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim- öğretim ve uygulamalı çalışmalar yapmak ve yaptırmak, proje hazırlıklarını ve seminerleri yönetmek,

b. Yükseköğretim kurumlarında, bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapmak,

c. İlgili birim başkanlığınca düzenlenecek programa göre, belirli günlerde öğrencileri kabul ederek, onlara gerekli konularda yardım etmek, bu kanundaki amaç ve ana ilkeler doğrultusunda yol göstermek ve rehberlik etmek,

d. Yetkili organlarca verilecek görevleri yerine getirmek,

e. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmaktır.” (Yükseköğretim Kanunu, 1981)

Kanundaki bu düzenlemeye göre, öğretim üyelerinin; eğitim- öğretim, uygulamalı çalışmalar, proje, seminer, öğrenci danışmanlığı ve idari görevler ile “bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapmak” görevi bulunmaktadır. Bu görev tanımının, Anayasadaki üniversite tanımına benzer şekilde olduğunu, dolayısıyla Anayasadaki üniversitelerin görevlerinin, Kanundaki düzenlemeyle birlikte akademisyenlerin görevi olarak karşımıza çıktığını söyleyebiliriz.

Kanunda sayılan bu görevler içerisinde yer alan öğrencilere rehberlik etmek/ tez danışmanlığı yapmak ile Anayasanın 130’uncu maddesinde yükseköğretim kurumları için belirtilen danışmanlık birbirinden farklıdır. Öğrencilerin tez danışmanlığı, akademisyenlerin ders yükünden sayılmakta olduğundan, Anayasada belirtilen danışmanlık görevinin “topluma danışmanlık” olarak anlaşılması gerektiğini düşünüyoruz (Günay, 2019). Anayasada düzenlenen “topluma danışmanlık” ayrıca Kanunun 37’nci maddesinde düzenlenerek tekrar hüküm altına alınmıştır. “Üniversitelerin uygulama alanına yardımı” başlıklı bu hükümde; “Yükseköğretim kurumları dışındaki kuruluş veya kişilerce, ...üniversiteler ve bağlı birimlerden istenecek, bilimsel görüş proje, araştırma ve benzeri hizmetler ile ...hasta muayene ve tedavisi ve bunlarla ilgili tahliller ve araştırmalar ...yapılabilir.” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilerek, Anayasada belirtilen, üniversitelerin ülkeye ve insanlığa ne şekilde hizmet edeceği ve nasıl danışmanlık yapacağı düzenlenmiş olmaktadır.

Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde öğretim üyeleri ile ilgili bir görev tanımı yapılmamışken, aynı maddenin n bendinde ise öğretim görevlileri hakkında; “Öğretim Görevlisi: Yükseköğretim kurumlarında okutulan dersleri vermek, uygulama yapmak veya yaptırmakla yükümlü olan öğretim elemanıdır.” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) şeklinde bir

görev tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre öğretim görevlileri üniversitede ders vermek, uygulama yapmak ve yaptırmakla görevlidir.

Kanunun 31'inci maddesinin 1'inci fıkrasının ilk cümlesine baktığımızda ise daha ayrıntılı bir görev tanımını görebiliriz: “*Öğretim görevlileri; üniversitelerde ve bağlı birimlerinde bu Kanun uyarınca atanmış öğretim üyesi bulunmayan dersler veya herhangi bir dersin özel bilgi ve uzmanlık isteyen konularının eğitim- öğretim ve uygulamaları için, kendi uzmanlık alanlarındaki çalışma ve eserleri ile tanınmış kişiler, süreli veya ders saati ücreti ile görevlendirilebilirler.*” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilmiştir. Bu hükümlerde, öğretim üyelerinden farklı olarak; öğretim görevlilerinin görevleri içinde proje, seminer, danışmanlık veya idari görevler ile bilimsel araştırma ve yayım yapmak sayılmamıştır.

Ancak, Kanunun diğer hükümlerinde ve Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği (Akademik Yönetmelik) (Yönetmelik, 1982), hükümlerinde, öğretim görevlileri; müdür, müdür yardımcısı, bölüm başkanı veya yardımcısı gibi idari görevler yapmanın yanında, “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlük” kapsamında doğal olarak bilimsel araştırma ve yayım yapma hakkına da sahiptir (Atalay, 2010; Bulut, 2005; Gören, 2020; Kaboğlu, 2000). Yani, Kanunun lafzından öğretim görevlilerinin sadece ders vermekle ve uygulama yapmakla görevli olduğu gibi bir yorum yapmak hatalı olacaktır. Anayasada yer alan “bilim özgürlüğü” herkesin, “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlük” de tüm akademisyenlerin bilimsel araştırma ve yayım yapmasına imkân vermekte olup bunlar, öğretim üyelerine münhasır bir hak değildir (Atalay, 2010; Bulut, 2005; Gören, 2020; Kaboğlu, 2000).

Kanunda, 2018 yılında 7100 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle “okutman, uzman, çevirici ve eğitim öğretim planlamacısı” ünvanları “öğretim görevlisi” ünvanına çevrilmiştir (7100 Kanun, 2018). Değişiklik düzenlemesinin 34'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında “...bu Kanunla öğretim görevlisi kadrolarına atanmış sayılanlara ders görevi verilmez...” denildiğinden YÖK yazısıyla öğretim görevlileri için “ders verecek” ve “uygulamalı birim” şeklinde ikili bir ayırım yapılmıştır (YÖK, 2018). Ayrıca, kısa bir süre sonra Kanunda tekrar değişiklik yapılarak, uygulamalı birimlerde görevli olup da doktora veya dengi eğitimini tamamlayan öğretim görevlileri için talepleri ve üniversite yönetim kurulunun uygun görmesi halinde, ders verme imkânı getirilmiştir. 2020 yılında 7243 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi (7243 Kanun, 2020) ile yapılan bu değişiklikle, artık uygulamalı birimlerde çalışan öğretim görevlileri de şartları sağladıkları ve üniversite yönetim kurulu izin verdiği takdirde ders verebilecektir. Bu imkân üniversite yönetim kurulunun takdirinde olduğundan, uygulanması üniversitelere göre farklılık gösterebilmektedir.

Kanunun yürürlükteki “Tanımlar” başlıklı 3'üncü maddesinde “araştırma görevlileri” hakkında bir tanım bulunmamaktadır. “Araştırma görevlileri” ifadesi daha önce aynı maddenin p bendinde “öğretim yardımcıları” olarak tanımlanmışken, bu bent 2018 yılında 7100 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. Mülga bent hükmü şu şekildeydi: “*Öğretim Yardımcıları: Yükseköğretim kurumlarında, belirli süreler için görevlendirilen, araştırma görevlileri, uzmanlar, çeviriciler ve eğitim- öğretim planlamacılarıdır.*” (2280 Kanun, 1983)

Ancak, Kanunun halen yürürlükteki “Araştırma görevlileri” başlıklı 33'üncü maddesinin a fıkrasının ilk cümlesinde bir tanım mevcuttur. Bu hükümde: “*Araştırma görevlileri, yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim elemanıdır.*” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilmiştir. Yine burada, öğretim üyelerinden farklı olarak ancak, öğretim görevlilerinin görev tanımına benzer şekilde bilimsel araştırma ve yayım yapmak sayılmamıştır. Tekrar belirtmek gerekirse, “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlük” kapsamında, öğretim görevlilerinde olduğu gibi araştırma görevlilerinin de bilimsel araştırma ve yayım yapma hakkı olduğu kabul edilmelidir (Atalay, 2010; Bulut, 2005; Gören, 2020;

Kaboğlu, 2000). Dikkat edilecek olursa bu hükümde araştırma görevlilerinin ders verme görevi de sayılmamıştır.

Kanunun 36'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında, 2018 yılında 7100 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi ile yapılan değişiklikle, doktora veya dengi eğitimini tamamlayan araştırma görevlilerinin talepleri ve üniversite yönetim kurulunun uygun bulması halinde ders verme imkânı getirilmiştir (7100 Kanun, 2018). Bu düzenlemeden önce 2017 yılında YÖK tarafından alınan bir karar ile bu imkân üniversitelere duyurulmuştu fakat, kanuni düzenlemesi yapılmamıştı (YÖK, 2017). Araştırma görevlilerinin ders verme imkanları üniversite yönetim kurulunun takdirinde olduğundan, uygulanması ihtiyaç veya yoğunluk gibi kriterlerle, üniversitelere göre farklılık gösterebilmektedir.

Danıştayın araştırma görevliliği hakkında daha önce verdiği, öğretim üyeleri ve öğretim görevlilerini de ilgilendiren bir kararına da değinmek gerekir. Danıştaya göre yüksek öğretim kurumlarında; *“...öğretim görevinin öğretim üyeleri ve öğretim görevlilerince yerine getirildiği, yükseköğretim kurumlarında araştırma görevlilerinin öğretim görevinin doğrudan bir parçası olmadıkları, yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı oldukları ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yerine getirdikleri sonucuna varıldığından...”* (Danıştay, 2003) diyerek, araştırma görevlilerinin, yüksek öğretimin görevleri içinde yer alan eğitim- öğretim görevinde yer almadığını, araştırma, inceleme, deney ve verilecek diğer görevlerde yer aldıklarını, eğitim- öğretim görevinin ise öğretim üyeleri (profesör, doçent, doktor öğretim üyesi) ve öğretim görevlileri tarafından gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Sonradan, Kanunda araştırma görevlilerine ders verme imkânı getirildiyse de bu imkân araştırma görevlilerinin Kanundan kaynaklı görevlerini değiştirmeyeceği ve Danıştayın bu yorumunu da etkilemeyeceği düşüncesindeyiz. Zira Kanunda araştırma görevlilerin tanımında bir değişiklik de yapılmamıştır.

5. Kanun ve Yönetmelikte Akademisyenlerin Üniversiteye Karşı Görevleri

Kanun'un 36'ncı maddesinin 1'inci fıkrasında; *“Öğretim elemanları, üniversitede devamlı statüde görev yapar.”* denilmiştir. Bu düzenleme 2010 yılında 5947 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle yürürlüğe girmiştir (5947 Kanun, 2010). Daha önce yürürlükteki ve değiştirilen düzenlemeye göre sadece profesör ve doçentlerin *“devamlı veya kısmi statüde”* görev yapma imkanları vardı. Değiştirilen düzenlemeye göre devamlı statüde görev yapan profesör ve doçentlerin üniversite dışında iş ve görev yapmaları yasaktı. Kanunun 36'ncı maddesindeki mülga a. fıkrasının 1 no.lu bendindeki düzenlemeye göre; *“Bunlar özel kanunlarla belirlenen görevler hariç olmak üzere, yükseköğretim kurumlarından başka yerlerde ücretli veya ücretsiz, resmi veya özel başkaca herhangi bir iş göremezler, ek görev alamazlar, serbest meslek icra edemezler.”* (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilmişti. Ancak kısmi statüde görev yapan akademisyenler için bu yasak hükümleri uygulanmıyordu. Bu imkân dolayısıyla kısmi statüde görev yapan akademisyenlerin üniversite dışında özel işyerleri vardı.

2010 yılında 5947 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle; kısmi zamanlı çalışma düzeninin sakıncaları olduğu, bu sistemin eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerinde verimsizliğe yol açtığı ve bunun için öğretim elemanlarının üniversitede tam zamanlı olarak görev yapmaları gerektiğinden kısmi statüde görev yapma imkânı yürürlükten kaldırılmıştır (5947 Kanun Tasarısı, 2009). Ancak önceki düzenlemede yer alan üniversite dışında iş ve görev yapma yasağı, 2010 yılında 5947 sayılı Kanundaki devamlı statüde çalışma düzenlemesinde de yer alınca, Anayasa Mahkemesinde (AYM) iptal davasına konu edilmiştir.

AYM, Kanunun 36'ncı maddesindeki değişikliğe ilişkin baktığı bu norm denetimi iptal davasında öğretim elemanlarının neden devamlı statüde çalışması gerektiği ile ilgili olarak; *“...yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapma, bilgi ve teknoloji üretme, bilim*

verilerini yayma, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olma, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelme gibi yükseköğretimin temel amaçlarının gerçekleştirilmesinin de üniversitelerde devamlı statüde çalışmayı gerekli kılabilir.” (Anayasa Mahkemesi, 2010) demiştir. AYM’ye göre, 5947 sayılı Kanunun tasarısındaki gerekçeye benzer şekilde, üniversitelerde kısmi statüde çalışmanın bilimsel araştırmalara ve üniversitelerin görevlerine sekte vurabileceğini belirtmiştir.

AYM, değişiklik düzenlemesinde yer alan; “*Öğretim elemanları, bu Kanun ile diğer kanunlarda belirlenen görevler ve telif hakları hariç olmak üzere, yükseköğretim kurumlarından başka yerlerde ücretli veya ücretsiz, resmi veya özel başka herhangi bir iş göremezler, ek görev alamazlar, serbest meslek icra edemezler.*” (5947 Kanun, 2010) şeklindeki, devamlı statüde görev yaptığı belirtilen tüm öğretim elemanlarının üniversite dışında iş ve görev yapma yasağını, “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlüğe” aykırı bulmuş ve bu yasağı “bilimsel faaliyeti engelleyici nitelikte” gördüğünden cümlenin iptaline (Anayasa Mahkemesi, 2010) karar vermiştir. Böylece, akademisyenler üniversitede devamlı statüde görev yapacak ancak, AYM’nin vurguladığı şekilde “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlük” kapsamında, Kanunun izin verdiği şartlarda, ücretli veya ücretsiz, resmi veya özel başka bir iş de yapabilecekler, ek görev alabilecek ve serbest meslek icra edebileceklerdir.

Akademisyenlerin üniversite devamlı statüde görev yapmaları; eğitim- öğretim, bilimsel araştırma ve yayım dışında, onları hem üniversite akademik teşkilatı hem de idari teşkilatı içinde kimi zaman zorunlu kimi zaman da takdiri olarak görev yapmalarını gerektirmektedir. Kanunda üniversitelerin akademik teşkilatlanması düzenlenmiştir, buna göre; 13'üncü maddede rektör ve yardımcıları, 16'ncı maddede dekan ve yardımcıları, 19'uncu maddede enstitü müdürü ve yardımcıları, 20'nci maddede yüksekokul müdürü ve yardımcıları ile 21'inci maddede bölüm başkanı ve yardımcılarının akademisyenler arasından atanacağı veya görevlendirileceği düzenlenmiştir (Yükseköğretim Kanunu, 1981). Bu düzenlemeler gereği; rektör, dekan, müdür, başkan ve yardımcılarının, üniversitedeki memurlardan veya akademisyen olmayan personelden görevlendirilmesi mümkün değildir, dolayısıyla bu görevlerin akademik personel tarafından yapılması zorunludur.

Akademik teşkilatlanma içinde ayrıca Kanun'un 14'üncü maddesine göre üniversitenin senato ve 15'inci maddesine göre yönetim kurulu, fakültelerin 17'nci maddeye göre fakülte kurulu ve 18'inci maddeye göre fakülte yönetim kurulu ile enstitü ve yüksekokulların da kurul ve yönetim kurulları bulunmakta olup, bu organların üyeleri de sadece ve zorunlu olarak akademisyenlerden oluşmaktadır (Yükseköğretim Kanunu, 1981). Akademik Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde ise -Kanunda yer almayan- bölüm kurulu düzenlenmiştir (Yönetmelik, 1982). Anılan yönetmeliğin 16'ncı maddesine göre anabilim veya anasanat dalı ile kurulu, 17'nci maddesine göre bilim veya sanat dalı ile kurulu ve 18'inci maddeye göre de bu organların başkan ve yardımcıları ile üyeleri bulunmaktadır. Bu başkan, yardımcılar ve üyeler de sadece ve zorunlu olarak akademisyenlerden atanmakta veya görevlendirilmektedir. Tüm bu sayılan organ, kurul ve dallar üniversite akademik yapısının birer yönetim unsurlarını oluşturmakta ve hepsinde akademisyenler görev yapmaktadır.

Bunlar dışında Kanun'un 7'nci maddesinin d) bendinin (2) no.lu alt bendine istinaden, üniversitelerde yaygın olarak akademik nitelikli “*uygulama ve araştırma merkezi*” ile destek veya hazırlık okulları bulunmakta ve bu birimlerin yöneticileri de akademisyenler arasından görevlendirilmektedir.

Akademisyenler, Kanunda ve Yönetmelikte sayılan organ ve kurullar dışında da görevlendirilebilmektedir. Kanun'un “görev, yetki ve sorumlulukları” içinde 13'üncü maddenin b) bendinin (4) no.lu alt bendinde üniversite rektörüne; “*Gerekli gördüğü hallerde üniversiteyi oluşturan kuruluş ve birimlerde görevli öğretim elemanlarının ve diğer personelin görev*

yerlerini değiştirmek veya bunlara yeni görevler vermek,” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) şeklinde yetki verdiği belirtildiğinden, uygulamada akademisyenlere; akademik teşkilat içinde danışman, koordinatör, ofis başkanı veya idari teşkilatlanma içinde genel sekreterlik, daire başkanlığı veya hukuk müşavirliği bünyesinde de görevler verilebilmektedir (124 KHK, 1983).²

Dolayısıyla, akademisyenler kimi zaman akademik teşkilat içinde düzenlemeler gereği zorunlu olarak, kimi zaman da kanunun üniversite rektörüne verdiği yetkiye istinaden, üniversitenin hem akademik hem de idari yapısı içinde çeşitli yönetim görevleriyle görevlendirilebilmektedir. Akademisyenlerin üstlendikleri veya yapmak zorunda oldukları bu akademik ve idari görevler, hem akademisyenlerin yönetim nitelikleri ve gereklilikleri bakımından hem de bilimsel araştırmalara ket vurması bakımından eleştirilmektedir (Yurdasever ve Karakaya, 2016).

Kanun ve Yönetmelik, akademik teşkilat içerisinde birçok yönetim görevini akademisyenlere yüklemiştir. Akademik yönetim sürecinde; akademik çalışmaların “*planlama, organizasyon, yürütme, koordinasyon ve denetim*” (Yurdasever ve Karakaya, 2016; atfen Ertekin, 2006) gibi faaliyetleri akademisyen yöneticiler/ üyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. İşte bu noktada yönetim görevi, bilimsel araştırma yapmaktan çok farklı bir niteliğe ve niceliğe bürünmektedir. Bir bilimsel araştırmanın örneğin; sahada veya laboratuvarında, gece veya gündüz yapılması mümkündür. Ancak, yönetim görevinde yapılacak organ ve kurul toplantıları gibi işlerin, hukuki düzenlemeler gereği mesai saatlerinde ve üniversitede yapılması gereklidir.

Burada ayrıca belirtmemiz gerekir ki Kanunun 38'inci maddesine göre akademisyenlerin üniversite dışındaki “...diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında geçici olarak...” ya da yurtiçinde veya yurt dışında geçici olarak görevlendirilmeleri mümkündür. Ancak bu hükmün 2'nci fıkrasında dikkate çeken şöyle bir ifade vardır: “*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile dernek ve vakıfların yönetim ve denetim organlarında görev yapanlar bakımından ayrıca bir görevlendirme kararı aranmaz. Ancak bu görevler, öğretim elemanının bu Kanundan kaynaklanan mesaisini aksatmayacak şekilde yürütülür.*” (Yükseköğretim Kanunu, 1981)

Bu hükümden şunu çıkartıyoruz: birincisi, öğretim elemanının Kanundan dolayı üniversiteye karşı bir mesaisi yani çalışma yükümlülüğü vardır. İkincisi, öğretim elemanı hükümden sayılan görevlerinde çalışma yaparken üniversiteye karşı mesaisini de aksatmaması gereklidir. Ancak Kanunda, akademisyenin gün içinde hangi saatlerde üniversitede çalışacağı düzenlenmemiştir.

Kanunun 38'inci maddesine göre akademisyenlere yurt içinde veya yurt dışında, ücretli veya ücretsiz olarak, “...kongre, konferans, seminer ve benzeri bilimsel toplantılarla, bilim ve meslekleri ile ilgili diğer toplantılara katılmalarına, araştırma ve inceleme gezileri yapmalarına, araştırma ve incelemenin gerektirdiği yerde bulunmalarına, ...izin verilebilir.” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilmiştir. Kanunun 40'ıncı maddesinin a. fıkrasında ise; “...öğretim üyeleri ile öğretim görevlileri...ders yükünü dolduramadıkları takdirde...ders yükünü doldurmak üzere rektör tarafından görevlendirilebilirler.” (Yükseköğretim Kanunu, 1981) denilmektedir. Her ne kadar bu ifadelerde “görevlendirilebilir” denilse de üniversite

² Örneğin üniversitelerin internet sitelerindeki bilgilere göre 01.08.2023 tarihi itibarıyla; İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Anadolu Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde “Prof. Dr.,” Kocaeli Üniversitesi, Samsun Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi'nde “Doç. Dr.,” Adnan Menderes Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'nde ise “Dr. Öğr. Üyesi” ünvanlı akademisyenlerin genel sekreter vekili olarak görev yaptığı görülmektedir.

rektörüne verilen bu takdir sınırsız veya keyfi değildir, görevlendirmeler için kamu hizmetinin ve bilimsel araştırmaların gerekleri dikkate alınacaktır. Ancak, akademisyenlerin haftalık ders yükleri kapsamında üniversiteye karşı mesai/ çalışma görevlerinin bulunduğu tartışmasızdır.

Akademisyenlerin üniversiteye karşı görevlerini yerine getirip getirmediği denetlenebilir. Ancak bu denetim mesai takibi şeklinde yapılmamaktadır. Kanunun 42'nci maddesi “*Bilimsel denetim*” başlığını taşımakta olup bu hükmün a. bendinde “*Öğretim elemanlarının bilimsel yönden denetlenmeleri, onların eğitim- öğretim, bilimsel araştırma, yayım, seminer, klinik ve uygulama faaliyetleri üzerinde olur*” (Yükseköğretim Kanunu, 1981). demiştir. Bu denetim nasıl yapılacağı da hükmün c. bendinde açıklanmıştır. Buna göre; “*Her öğretim elemanı, bilimsel araştırmalarının, yayınlarının ve verdiği dersleriyle yönettiği seminerlerin ve uygulamaların listesini, yurt içinde ve dışında yapılan bilimsel kongrelerdeki tebliğlerin birer örneğini, bağlı bulunduğu birim yöneticisinin aracılığıyla rektörlüğe sunmak zorundadır. Yayınlanmayan eserlerin daktilo ile yazılmış birer kopyası verilir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun eser sahibine tanıdığı haklar saklıdır*” (Yükseköğretim Kanunu, 1981). Dolayısıyla, akademisyenlerin üniversiteye karşı görevleri ve görevlerini yerine getirip getirmediği, ancak bilimsel denetim ile mümkündür.

6. Akademisyenler, Üniversiteye Karşı Görevlerinde Mesai Saatine Uymak Zorunda Mıdır?

Akademik teşkilatın yönetimi, idari teşkilatın çalışmasıyla birlikte koordinasyon halinde gerçekleştirilmektedir. Öğrenci kayıtları, mezuniyet, ders işlemleri, ders programları, sınavlar, malzeme alımları, fiziki mekanlara ait tadilat ve tamirat gibi birçok iş ve işlem akademik ve idari teşkilatın yönetim ve koordinasyonunda sağlanmaktadır. Bu noktada idari teşkilatta çalışan kişilerin yani idari personel olan memurların, Devlet Memurları Kanunu'na tabi olması ve bu kanuna göre belirli mesai/ çalışma saatlerinde çalışmasından dolayı, akademik/ idari yönetim de mesai saatleri içinde gerçekleşmek zorundadır. Bu bakımdan, bir akademisyenin bilimsel araştırma yapması ile akademik/ idari yönetim sürecine katılması, zaman ve mekân bağlamında birbirinden çok farklı nitelik ve niceliklere sahiptir. Yönetim sürecinde yer alan akademisyenler, mekân olarak üniversitede ve zaman olarak da mesai saatlerine bağlı kalmaktadır. Ancak, bu kişilerin, diğer yandan akademik görevleri de devam ettiğinden, idari personel gibi değerlendirilmesi ve sıkı bir şekilde mesai saati uygulanması mümkün değildir.

Buna rağmen akademisyenlerin üniversiteye karşı çalışma görevlerinin bulunması, mesai saatine tabi olup olmayacakları noktasında, uygulamada kimi zaman tartışma konusu olmaktadır. Özellikle öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri hakkında mesai takibi için üniversitelerde, kart okutma veya imza alma gibi farklı uygulamalar yapılmaktadır.³

Mesai saati ya da çalışma saati kavramı idare hukuku alanında başta Devlet Memurları Kanunu (DMK) (DMK, 1965) olmak üzere, üniversitelerle ilgili Yükseköğretim Kanunu, Yükseköğretim Personel Kanunu (YPK, 1983) ile diğer özel kanunlarda, değişik kamu hizmeti

³ Bakınız: I) Üniversiteden, araştırma görevlilerine 8-5 mesai takibi yazısı!

<https://www.memurlar.net/haber/1012084/universiteden-arastirma-gorevlilerine-8-5-mesai-takibi-yazisi.html>

II) İstanbul Üniversitesi Rektörlüğünün (Personel Daire Başkanlığı) 12.02.2019 tarih ve 32261 sayılı “Mesai Saatleri” konulu yazısı <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=mesai-saatleri.pdf>

III) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığının 18.01.2016 tarihli ve 2016/1 sayılı “Mesai Saatleri” konulu iç genelgesi

<https://dis.erdogan.edu.tr/Files/ckFiles/file/2016 - 1 - İç Genelge.pdf>

yerine getiren asker, polis, bekçi, öğretmen, hemşire, doktor ve akademisyen gibi kişilerin çalışma sürelerine/ mesai saatlerine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

DMK'nın 1'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında; "...Üniversitelerin ...öğretim üye ve yardımcıları, ... özel kanunları hükümlerine tabidir." (DMK, 1965) diyerek üniversitelerle birlikte sayılan bazı devlet kurumları ve görevlilerinin özel kanunlarına atıf yapılmış olduğundan, DMK'nın kamu personel rejimi içerisinde genel nitelikte bir düzenleme olduğunu anlıyoruz. Dolayısıyla bu kanundaki, haftalık çalışma süreleri ve mesai saatleri hakkındaki hükümler de genel nitelikte bir düzenleme olarak kabul edilmektedir.

DMK'nın "Çalışma saatleri" başlıklı 99'uncu maddesinde;

"Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.

Bu süre Cumartesi ve Pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenir.

Ancak bu kanuna, özel kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine veya bunlara dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabilir.

Cumhurbaşkanı, yurt dışı kuruluşlarda hizmetin gerektirdiği hallerde, hafta tatilini Cumartesi ve Pazardan başka günler olarak tespit edebilir." (DMK, 1965) denilmiştir. Bu hükme göre, devlet memurlarının haftalık çalışma süresi, beş günden, günde sekiz saat olmak üzere toplam kırk saattir. Hükümde özel kanunlara yapılan atıfla, farklı çalışma sürelerinin ve tatil günlerinin tespit edilebileceği belirtilmiştir. Ancak, bu noktada belirtmek gerekir ki üniversitelerle ilgili genel veya özel farklı bir çalışma saati belirlenmemiştir.

Memurlarının gün içindeki çalışma saatleri DMK'da da belirlenmemiş, buna ilişkin genel yetki illerde valilere bırakılmıştır. DMK'nın "Günlük çalışma saatlerinin tesbiti" başlıklı 100'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında; "Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Cumhurbaşkanınca, illerde valiler tarafından tesbit olunur." (DMK, 1965) dediğinden, illerde memurların çalışma saatleri valiler tarafından belirlenerek kamu kurumlarına duyurulmaktadır.⁴

Askerlik, kolluk ve sağlık gibi bazı kamu hizmetlerinin günün yirmi dört saati esasıyla ve kesintisiz olarak sürdürülmesi gerekmektedir. DMK'nın "Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulünün tesbiti" başlıklı 101'inci maddesinde ise bu durum şöyle açıklanmıştır: "Günün yirmidört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan Devlet memurlarının çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir. ..." (DMK, 1965) Bu hükme göre, sürekli olarak ve kesintisiz hizmet sunulması gereken askerlik, kolluk ve sağlık gibi hizmetlerde, ilgili idare tarafından personelin vardiya, nöbet veya posta şeklinde iş bölümü ile çalışma şekilleri belirlenmektedir.

DMK'nın "Disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller" başlıklı 125'inci maddesinde memurların disiplin hükümleri belirtilmiştir. Maddenin A bendinin b alt bendinde "Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek," fiilinin işlenmesi halinde memurun uyarma cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir. (DMK, 1965) Ancak Yükseköğretim Kanununda akademisyenler ile ilgili düzenlenen disiplin

⁴ Örneğin; I) Ankara Valiliği tarafından, 2021 yılında, kamu kurumları hakkında dört farklı şekilde mesai saatleri belirlenmiştir. <http://www.ankara.gov.tr/ilimizdeki-mesai-saatlerinde-yapilan-duzenlemeye-iliskin-basin-aciklamasi>

II) Karaman Valiliği 2022 yılında, kamu kurumları için tek şekilde mesai saatleri belirlemiştir. <http://www.karaman.gov.tr/mesai-saatleri-yeniden-duzenlendi-09082022>

hükümlerinin yer aldığı 53'üncü maddede, akademisyenlerin geç gelmesi veya erken ayrılması şeklinde benzer bir hüküm bulunmamaktadır. (Yükseköğretim Kanunu, 1981)

Kamuda İnsan Kaynakları Yönetimi Çalışma Gurubu Raporu'na göre; “*Kamu çalışanı için en genel anlamda tek performans ölçütü, çalışanın mesai saatlerinde görev mahallinde olmasıdır. Mesai saatlerine uyan personel genel olarak görevlerini yani kendisinden beklenen performansı yerine getirmiş sayılır.*” (Kalkınma Bakanlığı, 2018) denilmiştir. Dolayısıyla, devlet açısından, memurun mesai saatine uyması, çalışanın bir performans göstergesidir. Böylece kamu personeli de mesai saatleri uyduğu sürece “*kendisinden beklenen performansı yerine getirmiş sayılır* (Kalkınma Bakanlığı, 2018).” İşte bu noktada akademisyenlerin mesai saatlerine uyması, daha önce sayılan, kesintisiz sunulması gereken kamu hizmetlerinden ve diğer kamu hizmetlerinden ayrılmaktadır.

Bu noktada, AYM'nin üniversitelerin ve akademisyenlerin niteliğini nasıl yorumladığına tekrar bakacak olursak, AYM bir kararında; “*Anayasa'da üniversite, bilimsel çalışmaların yapıldığı ve bilimin öğretildiği kurum olarak nitelendirilip bilimsel ve idari özerkliğe sahip kılınarak diğer kamu kurumlarından farklı değerlendirilmiş, öğretim üyelerine [elemanlarına]⁵ de kamu görevlisi olmakla birlikte genel sınıflandırma içinde ayrı bir yer verilerek kendilerine özgü önem ve değerinde bir meslek sınıfı olduğu belirtilmiştir. Öğretim üyelerinin [elemanlarının] bu konuları dikkate alındığında bunları diğer kamu görevlileri gibi değerlendirmek mümkün değildir.*” (Anayasa Mahkemesi, 2010/29) diyerek hem üniversitenin diğer kamu kurumları gibi hem de öğretim elemanlarının diğer kamu görevlileri gibi değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Bu sebeple akademisyenlerin normal mesai saatlerine tabi tutulması tartışmalıdır.

Eğer memurlarda olduğu gibi akademisyenlikte de performans, mesai saatlerine uymak bağlamında ölçülecekse, bu ölçüm üniversitelerin ve bilimin yapısına uygun olmayacaktır. Akademisyenlikte görev performansı diğer kamu görevlilerinden tamamen farklıdır. Sanılanın aksine akademisyenlik esnek ve rahat bir çalışma imkânı sağlamaz (Vatansever ve Yalçın, 2022). Akademisyenin mesai saatlerinde üniversitede olması da kendisinden beklenen bilimsel faaliyet performansını sağlamaz. Akademisyenliğin, Kanunda yazılı eğitim- öğretim, danışmanlık veya idarecilik gibi görevleri mesai saatlerinde gerçekleştirilse bile, bir akademisyen için bilimsel araştırma ve yayım süreci, zihni emek ve zaman harcanmasını gerektirdiğinden, mesai saatlerinin dışına çıkarak günün her anına dağılmıştır. Bu yüzden birçok akademisyenin iş ve özel hayat dengesi bozuk ve karmaşıktır. Üstelik ders dışında, bilimsel araştırma veya yayım için gece laboratuvarında, kütüphanede, evde veya başka yerde yaptığı çalışma için akademisyene fazla mesai veya nöbet ücreti de ödenmez (Vatansever ve Yalçın, 2022).

Akademisyenlik, sürekli güncel ve yeni bilgileri takip etmeyi, bununla birlikte de daha güncel ve daha yeni bilgileri üretmeyi gerektirir. Günceli takip etme ve güncel bilgi üretme, hem araştırma için zorunlu bir davranıştır hem de bir görev haline gelmiştir (Rosovsky, 1998). Bu durum gün içinde herhangi bir zamanda gerçekleşebileceğinden, mesai saatiyle sınırlandırılması mümkün olmayacaktır. Bilimsel araştırma ve bunların sonucunu yayımlama, ders saatleri dışında daha uzun süreli çalışmalar gerektirir. Akademisyenler olarak, “çoğumuz belirtilenden çok daha uzun saatler boyunca çalışır, birçok kez masalarımızda ya da laboratuvarlarımızda sabahlarız (Rosovsky, 1998).”

---

⁵ Anayasa Mahkemesi gerekçesinde “öğretim üyeleri” şeklinde ifade etse de norm denetimi yapılan kuralda “öğretim üyeleri” değil “öğretim elemanı” ifadesi geçmekte olduğundan ayrıca [elemanı] ifadesi vurgulanmıştır.

Uygulamalı bilimler olarak adlandırılan birçok mühendislik dalında, üniversitede masa başında mesai harcamak bir zaman kaybı olabilir. Çevre mühendisliği, orman mühendisliği, denizcilik mühendisliği gibi alanlarda sahada da çalışma yapmak gerekir. Yine astronomi, jeoloji, ekoloji ve ornitoloji gibi doğa bilimlerinde de üniversitede olmak -eğer üniversite çevresinde bir araştırma yapmıyorsanız- sizi saha çalışmalarından alıkoyacaktır. Birçok sosyal ve beşerî bilimler alanlarında da böyledir: coğrafya, tarih, arkeoloji ve sosyoloji çalışmalarınızda da mutlaka sahada mesai harcamalısınız. Tüm bunları sahada yapmak demek, “üniversiteler ve akademisyenlerin dünyanın bir parçası olması” (Glaser, Halliday, ve Elliott, 2003) ve “ülkeye ve insanlığa hizmet etmek” demektir. Aksi takdirde, salt üniversite içinde yapılacak araştırmalar, “bilginin kendi kendisinin amacı olduğu” varsayımıyla ve “entelektüel bilgiye aşırı vurguyla üniversiteleri kısır hale” getirecektir (Pelikan, 2019).

Çok spesifik bir örnek vermek gerekirse, yıldızlarla ilgili bilimsel araştırma yapan bir astronomun, bu çalışmalarının çoğunu gece yani normal mesai saatleri dışında yapması gerekecektir. Dolayısıyla, bir yandan üzerinde çalışılan bilginin doğası gereği ve diğer yandan bilgiyi üreten akademisyen için mesai saatine uyarak bilimsel araştırma yapmak pratik olarak imkansızdır. Akademisyenler için mesai saati sınırlaması; dersler, danışmanlıklar veya idari görevler için geçerli kabul edilse bile akademisyenliğin asli görevi olan bilimsel araştırmalar için mümkün değildir. Ancak, daha önce açıkladığımız, yirmi dört saat esasıyla kesintisiz sunulması gereken bazı kamu hizmetleri bakımından, özellikle sağlık alanında çalışan akademisyenler için mesai saati uygulanması söz konusu olabilecektir.

7. Danıştay Kararlarında Akademisyenlerin Mesai Saatleri

Üniversitelerin akademisyenler ile ilgili mesai saatleri uygulaması iptal davası vesilesiyle Danıştay kararlarına da konu olmuştur. Öncelikle, yukarıda bahsettiğimiz Anayasa Mahkemesi kararını hatırlayacak olursak, bu karara göre akademisyenler kamu görevlisi olmakla birlikte diğer kamu görevlileri gibi değerlendirilememektedir: “...kamu görevlisi olmakla birlikte genel sınıflandırma içinde ayrı bir yer verilerek kendilerine özgü önem ve değerinde bir meslek sınıfı olduğu belirtilmiştir...bu konuları dikkate alındığında... diğer kamu görevlileri gibi değerlendirmek mümkün değildir.” (Anayasa Mahkemesi, 2010)

Bu ön kabulden de yola çıkarak, Danıştayın akademisyenlerin mesai saatlerine tabi olup olmadığı hakkında verilen bir kararda ise “akademik faaliyetin” unsurları vurgulanmış ve “akademik personel” hakkında mesai takibi yapılmasını akademik faaliyetlere aykırı olarak değerlendirmiştir.

Danıştay; “2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda, öğretim elemanlarının mesaiye devam durumlarının kontrolü konusunda getirilmiş bir düzenleme bulunmadığı gibi, öğretim elemanları ile ilgili disiplin cezalarına ilişkin düzenlemelerde herhangi bir özür ve mazeret bulunmaksızın göreve geç gelme veya belirli günler hiç gelmeme gibi fiiller bakımından ilgiliye uygulanacak çeşitli disiplin cezaları öngörülmüştür.

Anayasa'nın 130. maddesinde bilimsel özerkliğe sahip olduğu belirtilen üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının, bilimsel araştırma ve incelemeler yapmaları, derslere girmeleri gibi hususlar ile akademik hayatın niteliği göz önünde bulundurulduğunda, mesaiye devamları açısından, kamu görevlileri gibi değerlendirilmelerine olanak bulunmamaktadır.

Öğretim elemanlarının, üniversitedeki görevlerini aksatmamaları koşuluyla bilimsel çalışmalar için kaynak araştırma, toplantılara katılma ve benzeri nedenlerle görev alanı dışında bulunmaları, akademik faaliyetin ayrılmaz bir unsurudur. Bu açıdan, akademik personele mesai kontrolü yapılması akademik faaliyetin niteliğine aykırı bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının verilen görevleri yerine getirdiği, eğitim-öğretim faaliyetinin yürütülmesinde bir aksaklık yaşanmadığı sürece, salt göreve geç gelmenin veya belirli günler

hiç gelmemenin sözleşmenin feshedilmesine yol açmayacağı kabul edilmelidir. Nitekim, göreve geç gelme veya belirli günler hiç gelmeme gibi fiillerin sübuta ermesi durumunda, disiplin kuralları uyarınca fiile uyan disiplin cezasının verilebileceği tabidir.” (Danıştay, 2022a) diyerek akademisyenin çeşitli akademik- bilimsel araştırmalarının olabileceğini ve bu çalışmalar dolayısıyla memur gibi mesai saatlerine tabi olmayacağını ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır.

Danıştayın bu içtihadını üç unsur bakımından ele alabiliriz. Buna göre; birincisi, düzenleme olmadığından, akademisyenlerin mesaiye devam etmelerinin kontrolü hukuken mümkün değildir. İkincisi, akademik çalışmaların niteliği gereği, akademisyenlerin diğer memurlarla aynı değerlendirilmesi olanaklı değildir. Üçüncüsü ise, akademisyenlerin, üniversitede bulunmak suretiyle yapmaları gereken görevlerini aksatmadan, üniversite dışında bilimsel ve akademik çalışma yapmaları mümkündür.

Danıştay başka kararlarında; *“Devlet memurlarının devamsızlıklarının yürüttüğü hizmete doğrudan etkisinin bulunduğu tartışmasızdır. 2547 ve 2914 sayılı Kanunlara tabi öğretim elemanlarının Kanunda tanımlanmış olan görevleri ile 657 sayılı Kanuna tabi memurların yürüttükleri kamu hizmetinin farklı niteliklerde olduğu açıktır.”* (Danıştay, 2022b; 2022c) diyerek, memurların performansının mesailerine devam etmelerine bağlı olduğunu ancak, akademisyenler ile devlet memurlarının yaptığı kamu hizmetinin ayrı nitelikte olduğuna vurgu yapmış ve aksi yöndeki ilk derece mahkemesi kararı hakkında bozma kararı vermiştir. Dolayısıyla, üniversitelerde akademik personel ile idari personelin aynı kamu hizmetini sundukları kabul edilemeyecek, akademik personelin sunduğu kamu hizmetinin (eğitim- öğretim, bilimsel araştırma, danışmanlık vb.) farklı nitelikte olduğu kabul edilecektir.

Danıştay, akademisyenlerin hukuki durumu ve bilimsel- akademik çalışmaların niteliğini vurgulayarak, akademisyenlere çalışma- mesai saatinin zorunlu uygulanamayacağını belirtmiş ise de bu konuda bir ayrıma gitmiştir. Danıştay, tıp fakültesinde görev yapan akademisyenlerle ilgili verdiği bir kararında; *“...tıp fakültelerinin sadece öğrencilerin eğitim aldıkları birimler olmaması, bu birimlerde aynı zamanda sağlık hizmeti sunumunun da yapılması, buna bağlı olarak da burada görev yapan öğretim üyelerine diğer fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinden farklı olarak döner sermaye ödemesi yapılması hususları göz önünde bulundurulduğunda, çalışma saatlerine riayet yönünden, tıp fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerinin, diğer fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinden farklı değerlendirilmesi gerekmektedir. ...*

Bu durumda, 2547 sayılı Kanunda öğretim elemanlarının üniversitede devamlı statüde görev yapacaklarının belirtilmesi, eğitim-öğretim faaliyeti yanında, acil servis, yoğun bakım, ameliyathaneler, yatan hasta klinikleri, ayaktan hasta bakım ve tedavisi gibi sağlık hizmetlerinin de sunulduğu tıp fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin mesai saatlerine uymasının sağlanması amacıyla, personel devam kayıt sistemi oluşturulmasında ve bu uygulamanın akademik personel yönünden sona erdirilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddinde hukuka ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır.” (Danıştay, 2018) demiştir.

Danıştayın bu görüşünde, atıf yapmasa da aslında DMK’da yer alan *“Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulünün tesbiti”* başlıklı 101’inci maddesine (DMK, 1965) dayandığını düşünmekteyiz. Günün yirmi dört saat esasıyla kesintisiz hizmet veren, askerlik, polis- bekçi gibi kolluk ve sağlık hizmetleri bu kapsamda değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, sağlık hizmeti sunulan tıp fakültesi hastanelerinde de kamu hizmeti yirmi dört saat esasıyla kesintisiz olarak verilmektedir. Bu bağlamda Danıştay, tıp fakültesi personeli olan akademik personelin mesailerinin takip edilmesini hukuka uygun bulmaktadır. Genel olarak baktığımızda da üniversitelerde, tıp fakültelerinden başka, zorunlu olarak yirmi dört saat esasıyla kesintisiz hizmet veren başka birimler bulunmamaktadır.

Dolayısıyla mesai takibiyle ilgili bu kararın tıp fakültesi akademik personeline özgü bir karar olduğu da açıktır.

8. Sonuç

Bir kamu hizmeti olarak üniversiteler ve temel kuralları Anayasada düzenlenmiştir. “Yükseköğretim kurumları” başlığıyla yapılan bu düzenleme üniversitelerin ve aynı zamanda akademisyenlerin hak ve görevlerini belirtmektedir. Anayasada vurgulanan “bilimsel özerklik” ve “bilimsel araştırma ve yayın yapma serbestliği” üniversitelerin ve akademisyenlerin görevlerini yerine getirirken sahip oldukları “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlük” haklarını koruma altına almaktadır.

Akademisyenlerin sahip olduğu özgürlüklerle beraber, sundukları kamu hizmetine ve mensubu oldukları üniversiteye karşı da yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükler Yükseköğretim Kanununda ve bağlı alt düzenlemelerde hüküm altına alınmıştır. Akademisyenlerin üniversiteye karşı temel görevleri; eğitim- öğretim, bilimsel araştırma ve yayın ile danışmanlık yapmaktır. Ancak bunların yanında üniversitelerin akademik yönetimi de zorunlu olarak akademisyenlere bırakılmıştır.

Bir yanda üniversitelerin eğitim- öğretim veya uygulama gibi kamu hizmetini belirli mesai saatlerinde (ya da sağlık alanında sürekli) ve sınıf gibi (ya da hastane) belirli yerlerde sunmaları gereklidir. Diğer yanda ise akademisyenlerin bilimsel araştırma yapma gereklilikleri ancak, bu bilimsel araştırmaların zaman ve mekân sınırı olmaması öne çıkmaktadır. Bu bağlamda kamu hizmetinin gerekleri ile bilimsel araştırmaların yapısı karşı karşıya gelmektedir. Bu durumda, akademisyenin sunacağı kamu hizmeti için öncelikle bilgi üretmesi ve bunun için de bilimsel araştırma yapması gerekliliği öne çıkmaktadır.

Bir akademisyen için bilimsel araştırmalar, zaman olarak mesai saatiyle veya mekân olarak üniversiteyle sınırlandırılmaz. Dolayısıyla akademisyenler için mesai saatlerinin sıkı şartlarla uygulanması mümkün değildir. Üniversitelerde mesai takibi ve disiplin cezası tehdidiyle zaman zaman yapılan uygulamalar akademisyenlerde sıkıntılara sebebiyet vermektedir. Akademisyenlerle ilgili mesai saatleri uygulamasının idari tasarruflara bırakılmaması gereklidir. Bunun için “bilim özgürlüğü” ve “akademik özgürlük” koruma alanları dikkate alınarak uygulama ve hukuki düzenleme yapılmalıdır.

Kaynakça

Makaleler

- Atalay, E. (2010) Bilim Özgürlüğü. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 68(1-2), 3-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9183/114975>
- Bulut, N. (2005) Bilim Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırlandırılması Sorunu. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 9(1-2) 23-39. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebyuhfd/issue/63549/962950>
- Derbil, S. (1950) Kamu hizmeti nedir? *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 7(3) 28-29. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000213
- Ertekin, A. (2006) *Üniversite Yönetimi ve Organizasyonu ve Trakya Üniversitesi'nde Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gören, Z. (2020) Sanat ve Bilim Özgürlüğü. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 19 449-457. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iticusbe/issue/56181/765320>

Yurdasever, E. ve Karakaya, A. (2016) İdari Görevlerin Akademisyenlerin Mesleki Gelişimine Etkileri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(2) 485-503. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/joiss/issue/30780/323609>

Kitaplar ve Bölümler

Glaser, S., Halliday, M. I. ve Elliott, G. R. (2003) Üniversite mi, çeşitlilik mi? Bilgideki önemli ilerlemeler üniversitenin içinde mi, yoksa dışında mı gerçekleşiyor? Ed. Oğuz N. Baburoğlu. *Eğitimin Geleceği Üniversitelerin ve Eğitimin Değişen Paradigması*. (ss. 167-180) Sabancı Üniversitesi Yayınları.

Günay, D. (2019). *Türkiye'nin Üniversite Sorunu- Yükseköğretimin Trajik Yolculuğu*. Büyüyenay Yayınları.

Kaboğlu, İ. Ö. (2000) Bilim ve Sanat Özgürlüğü. Ed. Korkut Tankueter. *İnsan Hakları*. Yapı Kredi Yayınları.

Pelikan, J. (2019). *Üniversite fikri: Bir yeniden değerlendirme*. Küre Yayınları.

Polat, E. (2022) *Türkiye'de Kamu Personel Sistemi*. MEMURSEN. <https://www.memursen.org.tr/yayinlar/kitaplar/kamupersonelsistemi.pdf>

Rosovsky, H. (1998) *Üniversite Bir Dekan Anlatıyor*. Tübitak Yayınları.

Vatansever, A. ve Gezici Yalçın, M. (2022) *Ne ders olsa veririz*. (5. Baskı) İletişim Yayınları.

Raporlar ve Resmi Yazılar

Kalkınma Bakanlığı. (2018) *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Kamuda İnsan Kaynakları Yönetimi Çalışma Gurubu Raporu*. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/KamudaInsanKaynaklariCalismaGrubuRaporu.pdf>

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (20450, 15.03.2018). *7100 sayılı Kanunun Uygulaması*. [Resmi Yazı]

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (36696, 29.05.2017). *Araştırma Görevlisi- Ders Verme*. [Resmi Yazı]

İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü. (32261, 12.02.2019) *Mesai Saatleri*. [Resmi Yazı] <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=mesai-saatleri.pdf>

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığı. (2016/1, 18.01.2016) *Mesai Saatleri*. [İç Genelge] <https://dis.erdogan.edu.tr/Files/ckFiles/file/2016 - 1 - İç Genelge.pdf>

Web Siteleri

Üniversiteden, araştırma görevlilerine 8-5 mesai takibi yazısı! (2022). *Memurlar Net*. <https://www.memurlar.net/haber/1012084/universiteden-arastirma-gorevlilerine-8-5-mesai-takibi-yazisi.html>

Ankara Valiliği. (2021). *İlimizdeki Mesai Saatlerinde Yapılan Düzenlemeye İlişkin Basın Açıklaması*. [Basın Açıklaması] <http://www.ankara.gov.tr/ilimizdeki-mesai-saatlerinde-yapilan-duzenlemeye-iliskin-basin-aciklamasi>

- Karaman Valiliği. (2022). *Mesai Saatleri Yeniden Düzenlendi*. [Basın Açıklaması]
<http://www.karaman.gov.tr/mesai-saatleri-yeniden-duzenlendi-09082022>
- İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa. (2023). *Genel Sekreterlik*.
<https://www.iuc.edu.tr/tr/content/yonetim/genel-sekreterlik>
- Anadolu Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*.
<https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/anadolu-hakkinda/genel-sekreterlik/genel-sekreter>
- Karadeniz Teknik Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*.
<https://ktu.edu.tr/genelsekreterlik/genelsekreter>
- Kocaeli Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*. <https://www.kocaeli.edu.tr/genel-sekreterlik>
- Samsun Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*. <https://gensek.omu.edu.tr/birimler/genel-sekreter/>
- Dicle Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*. <https://www.dicle.edu.tr/tr/birimler/genel-sekreterlik/sayfalar/genel-sekreter-5863>
- Adnan Menderes Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*. <https://idari.adu.edu.tr/gensek/>
- Bingöl Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*.
<https://www.bingol.edu.tr/tr/universitemiz/yonetim/genel-sekreter>
- Sakarya Üniversitesi. (2023). *Genel Sekreterlik*. <https://www.sakarya.edu.tr/genel-sekreterlik-s10.html>

Kanun ve Diğer Düzenlemeler

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (2709, 1982) *T.C. Resmî Gazete* (17863 Mükerrer, 09.11.1982)
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Devlet Memurları Kanunu (675, 1965) *T.C. Resmî Gazete* (12056, 23.07.1965)
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Yükseköğretim Kanunu (2547, 1981) *T.C. Resmî Gazete* (17506, 06.11.1981)
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Yükseköğretim Personel Kanunu (2914, 1983) *T.C. Resmî Gazete* (18190, 13.10.1983)
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2914&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun 2880 (1983) *T.C. Resmî Gazete* (18140, 19.08.1983) <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17670.pdf>
- Üniversite ve Sağlık Personelinin Tam Gün Çalışmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 5947 (2010) *T.C. Resmî Gazete* (27478, 30.01.2010)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100130-1.htm>
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2009) *Üniversite ve Sağlık Personelinin Tam Gün Çalışmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı*

<https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D23/Y3/T1/WebOnergeMetni/1c78497c-fa6a-4dbe-9b28-849ee8a8e475.pdf>

Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 7100 (2018) *T.C. Resmî Gazete* (30352, 06.03.2018)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180306-11.htm>

Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 7243 (2020) *T.C. Resmî Gazete* (31102, 17.04.2020)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200417-1.htm>

Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 124 (1983) *T.C. Resmî Gazete* (18228, 21.11.1983)
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18228.pdf>

Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği (1982) *T.C. Resmî Gazete* (17609, 18.02.1982)
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10127&MevzuatTur=7&MevzuatTip=5>

Mahkeme Kararları

Anayasa Mahkemesi 29/90 (2010). *T.C. Resmî Gazete* (27775, 04.12.2010)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/12/20101204-7.htm>

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü 479/626 (2020).
<https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/fcf4ed9d-1b3b-4f40-9970-033b12474f6d?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 1872/293 (2021).

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 704/997 (2013a)

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 1528/998 (2013b)

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 1493/1351 (2014)

Danıştay 8. Daire. 4797/4967 (2022a)

Danıştay 8. Daire. 3151/5298 (2022b)

Danıştay 8. Daire. 532/5587 (2022c)

Danıştay 8. Daire. 10203/5038 (2015)

Danıştay 6. Daire. 6373/2004 (2003)

Ekler

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Personel Dairesi Başkanlığı

Sayı : 82444403-200-299-36696
Konu : Araştırma Görevlisi-Ders Verme

29/05/2017

DAĞITIM YERLERİNE

Doktora, sanatta yeterlik, tıpta uzmanlık veya diş hekimliğinde uzmanlık eğitimi tamamlamış **araştırma görevlilerinin** talepleri halinde, asli işlerini aksatmamak ve haftalık **on iki (12)** saati aşmamak kaydıyla üniversitelerin ilgili yönetim kurullarının onayıyla ders vermelerinin uygun olduğuna, Yürütme Kurulu'nun 11.05.2017 tarihli toplantısında karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Süleyman Necati AKÇEŞME
Başkan a.
Genel Sekreter

Dağıtım:
Tüm Üniversite Rektörlüklerine

596

Belgenin Aslı Elektronik İmzalıdır
30.05.2017
Ayşegül ÇAMTEKNE
Bilgisayar İşletmeni

Üniversiteler Mah. 1600.Cad. No:10 06539 Bilkent/ANKARA
Telefon: (0312) 298 70 00 Faks: (0312) 266 47 51
E-Posta: ali.dogan@yok.gov.tr Elektronik Ag: www.yok.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için iribut:
Ali DOĞAN
YÖK Uzman Yrd.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Birnak teyidi <https://ebys.yok.gov.tr/docuplus/integration/yok/SignCheck.aspx?FileDocID=e3b0f6a-3ab9-47a6-8fb9-e325643a9700> adresinden yapılabilir.

Ek 1: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (36696, 29.05.2017). *Araştırma Görevlisi- Ders Verme.* [Resmi Yazı]

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Personel Dairesi Başkanlığı

Sayı : 82444403-299-E.20450
Konu : 7100 sayılı Kanunun Uygulaması

15.03.2018

TÜM ÜNİVERSİTELERE

7100 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla yükseköğretim mevzuatında birçok düzenleme yapılmıştır. Bu kanun hükümlerinin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

1- 7100 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle 78 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 24 üncü madde hükmü uyarınca; "yardımcı doçent" kadroları "doktor öğretim üyesi" kadrolarına, "okutman, uzman, çevirici, eğitim-öğretim planlamacısı" kadroları "öğretim görevlisi" kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın dönüştürülmüş sayılmıştır.

a) Kurulumuzdan "yardımcı doçent" olarak kullanma izni alınan kadroların atama süreci, 06/03/2018 tarihi itibarıyla 2547 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi hükümlerine göre "doktor öğretim üyesi" olarak devam ettirilecektir. Bu tarih itibarıyla yabancı dil çeviri sınavı yapılmayacaktır. Atamalar ise en çok 4 yıllık süre ile yapılacaktır.

b) Kurulumuzdan "uzman, çevirici, eğitim-öğretim planlamacısı" olarak kullanma izni alınan kadroların atama süreci 06/03/2018 tarihi itibarıyla uygulamalı birimlerde görev yapacak "öğretim görevlisi" olarak devam ettirilecektir. Bu kapsamda atanan öğretim görevlilerine 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi uyarınca ders yükü şartı getirilmeyecektir.

c) Kurulumuzdan "okutman" olarak kullanma izni alınan kadroların atama süreci 06/03/2018 tarihi itibarıyla "öğretim görevlisi" olarak devam ettirilecektir.

ç) Öğretim görevlisi kadro kullanma izni taleplerinde "ders verecek" öğretim görevlisi mi yoksa "uygulamalı birim" öğretim görevlisi için mi kadro kullanma izni talep edildiği belirtilerek, Yükseköğretim Bilgi Sistemi (YÖKSİS) üzerinden veri girişleri buna göre yapılacaktır.

2- a) 7100 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle 78 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Geçici 4 üncü madde hükmü uyarınca; 06/03/2018 tarihi itibarıyla "yardımcı doçent" kadrolarında bulunanlar "doktor öğretim üyesi" kadrolarına, "okutman, uzman, çevirici, eğitim-öğretim planlamacısı" kadrolarında bulunanlar "öğretim görevlisi" kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayıldığından, yükseköğretim kurumlarının bu kapsamda ayrıca bir atama işlemi yapmasına gerek kalmamıştır.

b) "Doktor öğretim üyesi" veya "öğretim görevlisi" kadrosuna atanmış sayılanların önceki kadro unvanındaki atanma süresi sona erdiğinde, yeniden atanacakların "doktor öğretim üyesi" veya "öğretim görevlisi" olarak atama işlemleri yapılacaktır.

c) Daha önceki kadro unvanında sürekli olarak atananlar da sürekli öğretim görevlisi olarak atanmış sayılacağından bu kapsamdakilere 06/03/2018 itibarıyla öğretim görevlisi kadrosuna sürekli olarak atandığı tebliğ edilerek başka bir atama işlemi yapılmayacaktır.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06539 Bilkent Ankara-Türkiye
Telefon: 0(312) 298 70 00
Faks: 0(312) 266 47 59

Bilgi için: Ali DOĞAN
YÖK Uzman Yrd.

ç) Yabancı uyruklu öğretim elemanları da "doktor öğretim üyesi" veya "öğretim görevlisi" olarak sözleşmeli olarak çalıştırılmış sayılacağından bunlar hakkında ayrıca bir işlem yapılmayacaktır. Bu kapsamdakilerin sözleşme süresinin uzatılması tekliflerinde yeni unvanlarına göre işlem yapılacaktır.

3- 7100 sayılı Kanununun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Mevzuatta "yardımcı doçent"e yapılmış olan atıflar "doktor öğretim üyesi"ne, "okutman", "uzman", "çevirici", "eğitim öğretim planlamacısı"na yapılmış olan atıflar "öğretim görevlisi" ne yapılmış sayılır." hükmü bulunduğundan "Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atama Yönetmeliği", "Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Yönetmelik" ile yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi kadrolarına atama ve yükseltme için belirleyip Kurulumuz tarafından onaylanan ek koşulların yanısıra ilgi diğer yönetmelikler ve Kurul Kararlarımızın kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulaması devam edecektir.

4- 7100 sayılı Kanun uyarınca "doktor öğretim üyesi" ile "öğretim görevlisi" kadrosuna atanmış ve dönüştürülmüş sayılma işlemleri Yükseköğretim Bilgi Sistemi (YÖKSİS) üzerinde Başkanlığımız tarafından re'sen yapılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

 e-imzalıdır

Prof. Dr. Rahmi ER
Başkan Vekili

Dağıtım:

Gereği:

TÜM ÜNİVERSİTELERE

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06539 Bilkent Ankara-Türkiye
Telefon: 0(312) 298 70 00
Faks: 0(312) 266 47 59

Bilgi için: Ali DOĞAN
YÖK Uzman Yrd.